

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Česká Lípa 30. 5. 2011
č. j. SRS 038090/2011

Oblastní odbor SRS
Pražská 765
440 01 Louny

Zpráva č. 9 Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 23. 5. - 29. 5. 2011

1. Počasí

Na počátku sledovaného období bylo slunečné a velmi teplé počasí, s denními teplotami až 26 °C. Od 27. 5. ochlazení pod 20 °C, v dalších dnech zataženo s postupným vyjasňováním a oteplováním až k 23 °C na konci období. Noční minima se pohybovala mezi 5-12 °C. 26. 5. večer a 27. 5. přeshly přes naše území srážky, zejména bouřkového charakteru, lokálně slabé až střední. Všeobecně trvá srážkový deficit, především v jižně položených okresech oblasti.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Na polích probíhá ošetřování obilovin proti houbovým chorobám a kohoutkům. U řepky se řeší lokální problémy: např. krytonosec šešulový, sucho, málo větvení, bejlomorka sedlová. U mnoha podniků se už provádělo druhé zavádění chmele, bude druhá priorávka. Minulý týden již začaly první ochranné zásahy proti mšici chmelové, která má maximální nálety a zároveň začíná, místy už třetí, fungicidní ochrana proti plísní chmele. Nízké konstrukce chmele jsou po opětovném chemickém řezu nežádoucích výhonů, produkční výhony se již zavedly a začíná pouze intenzivní ochrana. V sadech probíhá ošetřování především proti strupovitosti jabloní a mšicím. Pokračuje se v první seči vojtěšek. Začíná sklizeň košťálové zeleniny.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 37-59 BBCH)

V okrese Liberec (Chrastava), na stálých pozorovacích bodech, byl laboratorně ověřen výskyt **virových zakrslostí na ozimé pšenici (BYDV a WDV)**, s negativním výsledkem.

V okresech Liberec (Chrastava, 23. 5.) a Litoměřice (Roudnice n. Labem, 25. 5.) byl zjištěn, ve slabé intenzitě, první výskyt **černé rzivosti trav (Puccinia graminis)**.

Pozorovány nové první výskyty **mšice střemchové (Rhopalosiphum padi)** v okrese Litoměřice (Nížebohy, 23. 5. a Roudnice n. Labem 25. 5.).

První slabé výskyty **kyjatky travní (Metopolophium dirhodum)** byly pozorovány v okrese Ústí nad Labem (Řehlovice, 26. 5.).

Silný výskyt larev **kohoutků (Oulema spp.)**, na listech, byl pozorován v okrese Louny (Stradonice, 23. 5.).

Příznaky napadení jsou podélné úzké pruhy mezi listovými žebry vykousané brouky a larvami. Larvy na rozdíl od brouků ponechávají při žíru dolní pokožku listů neporušenou. Žloutnou a vadnou listy. Nejvíce bývají napadány okraje porostů. Hodnotí se počet dospělců obou druhů kohoutků a počet vajíček a larev. Kohoutci se vyskytují ve škodlivém množství v několikaletých cyklech. Larvy jsou škodlivější než dospělci. Napadené rostliny špatně metají a předčasně dozrávají. Jarní obilniny jsou k napadení citlivější než ozimé.

Přípravky na ochranu rostlin aplikujeme na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. Ekonomický práh škodlivosti nastává při výskytu 0,3 a více dospělců na 1 smyk a při 0,4 a více vajíček a larev na 1 odnož.

PŠENICE JARNÍ (RF 23-39 BBCH)

První výskyt žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*) a světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*) byl pozorován v okrese Louny (Krásný Dvůr, 25. 5.).

JEČMEN OZIMÝ (RF51-61 BBCH)

V okrese Liberec (Krásný Les, 24. 5.) byl zjištěn střední výskyt spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*).

Na ječmeni: od konce sloupkování na čepelích a pochvách listů zprvu vodnaté, modravě šedé skvrny, obvykle 0,5-2cm dlouhé, které záhy od středu usychají a mění barvu na šedobílou. Tvar skvrn oválný až podélný, často s jedním koncem špičatým. Skvrny dostávají tmavohnědý okraj, který ostře ohraničuje skvrnu od zdravého pletiva. Pokud vznikne skvrna na bázi listové čepele, může přerušit úplně přísun živin a list zasychá. Od mléčné zralosti mohou být napadány i klasy, příznaky však jsou méně nápadné.

Použití fungicidu přichází v úvahu obvykle od fáze 37 DC (objevení posledního listu) do fáze 39 DC (plně vyvinutý praporcový list) při šíření choroby. Za orientační prahovou hodnotu lze považovat u ječmene 20-30% napadených druhých až čtvrtých listů shora. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených na spálu ječmene lze přitom skvrny spály a síťovité a okrouhlé skvrnitosti počítat. Při pozdější aplikaci fungicidů je třeba pečlivě zhodnotit možnost použití přípravku na ochranu rostlin při dodržení ochranné lhůty.

JEČMEN JARNÍ (RF 22-37 BBCH)

V okrese Liberec (Chrastava), na stálých pozorovacích bodech, byl laboratorně ověřen výskyt virových zakrslostí na ozimé pšenici (BYDV a WDV), s negativním výsledkem.

Opět pozorován střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) v okrese Litoměřice (Račíněves, 23. 5.).

Chemickou ochranu provádíme především od končícího odnožování až po plný vývin posledního listu (fáze 29-39 DC), jestliže většina odnoží má výskyt padlí na některém z horních tří listů. Čím časnější je napadení, tím větší je riziko škod. Fungicidní ošetření se obvykle provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Zjištěn střední výskyt síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) v okrese Liberec (Chrastava, 23. 5. a Krásný les 24. 5.). V okresech Ústí nad Labem (Velké Březno 26. 5.) a Louny (Čeradice 25. 5.) pozorovány první slabé výskyty této choroby.

U infekce z osiva se první příznaky objevují již na klíčících pochvách (koleoptile) v podobě nenápadných světle hnědých proužků. Skvrny pak přecházejí na listové čepele v podobě podélných hnědých skvrn, které se zvětšují nebo splývají a často vykazují příčné proužky (síťování). U mladých listů bývá charakteristické síťování vidět jen v procházejícím světle. Koncem sloupkování a při metání bývají skvrny mnohem nápadnější, a při silném napadení celý list zasychá, avšak netřepí se jako u pruhovitosti ječné. V některých případech skvrny nemají charakteristické síťování. Může jít o specifickou formu patogena nebo o specifickou reakci odrůdy. Metání klasů není touto chorobou ovlivněno. Silně napadené rostliny však mohou mít zahnědlé špičky zrn a sníženou klíčivost.

Aplikace listových fungicidů přichází v úvahu při šíření choroby do vyšších listových pater. Nejspíše to bude již ve fázi 30 DC (vzprímování porostu), obvykle kolem fáze 32-39 DC (2. kolénko až poslední list) výjimečně při počínajícím metání. Za prahovou hodnotu pro nasazení fungicidu lze považovat stav, kdy 20-30% druhých až čtvrtých listů shora vykazuje napadení. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených proti síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene lze přitom počítat skvrny způsobené touto skvrnitostí a původcem spály ječmene.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 32-61 BBCH)

Zjištěn střední výskyt **plísňě hrachu (*Peronospora viciae* f. sp. *Pisi*)** v okrese Liberec (Chrastava, 23. 5.).

Na mladých listech a luscích na horní straně prosvítající, později žlutohnědé skvrny, které jsou často ostře ohraničeny. Na spodní straně napadených míst se objevuje šedomodrý povlak houby. Může dojít k deformacím celých rostlin, ztráty na výnosu mohou ojediněle dosáhnout až 30%.

Aplikace fungicidů přichází v úvahu při napadení více jak 10% rostlin, nebo úponků a palistů.

V okrese Litoměřice (Račíněves, 23. 5.) pozorován střední výskyt imág a nymf **kyjatyk hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)**, u nymf jde o první výskyt.

Kyjatka hrachová – zelená či načervenalá mšice z čeledi Aphididae, velká 3,5-5,5 mm. Zakladatelky dospívají začátkem května. Ve třetí generaci se objevují okřídlené mšice nalétávající na porosty hrachu, bobu aj. Mšice tvoří velké kolonie na vrcholcích rostlin, na výhoncích a květenstvích, na rubu i lici listů. Od konce září kladou vajíčka na vytrvalé bobovité rostliny, které zde přezimují. Při průměrných denních teplotách nad 20°C se může každých deset dnů vytvořit nová generace.

Ošetření je účelné kdykoliv v průběhu vývoje rostlin při výskytu 3-5 mšic v průměru na jednu rostlinu. Hodnotí se na 10 místech po 10 rostlinách. Mšice se z každé rostliny oklepou na bílý papír a spočítají. Přednostně mají být ošetřeny návětrné okraje porostů. Včasná ochrana hrachu před mšicemi snižuje výskyt viróz až o 50%.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 63-67 BBCH)

Pozorován první výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** v okrese Litoměřice (Roudnice nad Labem, 23.5.).

Střední výskyt imág **bejlomorky kapustové (*Dasineura brassicae*)** byl pozorován v okrese Litoměřice (Roudnice nad Labem a Budyně nad Ohří, 23. 5.) a první výskyt larev byl pozorován v okresech Děčín (Bynovec, Dobrná, 25. 5.), Litoměřice (Roudnice nad Labem, 23. 5.) a Ústí nad Labem (Dubice, 26.5.).

Drobný „komárek“ z čeledi bejlomorkovitých (Cecidomyiidae). Dospělci jsou 1,2-2 mm dlouzí, podobní drobným muškám. Mají dlouhé nohy i tykadla, tmavou hrud' porostlou šedými chloupky a načervenalý zadeček. Žlutobílé, beznohé a bezhlavé larvy dosahující délky 2 mm, sají na vnitřní stěně šešulí a na nezralých semenech. V okrajových částech porostů může bejlomorka kapustová spolu s krytonosem šešulovým způsobit v některých letech až 50% ztráty na výnosech. Uvnitř porostů nebývají ztráty vyšší než 10 %. Semena se scvrkávají a zasychají. Šešule jsou před začátkem zrání nažloutlé a zduřelé. Škodlivost se zvyšuje vypadáváním zdravých semen z předčasně puklých šešulí. Nejvíce jsou poškozovány okrajové části pozemků do hloubky 25-50 m.

Škodlivý výskyt je udáván při výskytu více jak 0,25 dospělce na jednu rostlinu. Chemickou ochranu je vhodné sloučit s ochranou proti krytonosci šešulovému.

Střední výskyt **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byl pozorován v okrese Louny (Blšany, 25. 5.).

Krytonosec šešulový svým žírem umožňuje napadení šešulí bejlomorkou kapustovou. Oba škůdci společně mohou způsobit až 50% ztráty na výnosech semen, zvláště v teplých letech. Navíc pozerky brouků přispívají k napadení rostlin houbovými chorobami.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk/1 rostlina.

od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/1 rostlina, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/2 rostliny.

HOŘČICE BÍLÁ (RF 19 BBCH)

První výskyt dospělců **dřepčků (*Phyllotreta* spp.)** byl pozorován v okrese Louny (Lubenec, 26. 5.). Při vhodných meteorologických podmínkách budou příští týden chemicky ošetřeny semenné porosty.

OKOPANINY:

BRAMBORY (RF 15-61 BBCH)

První slabé výskyty vajíček a začátek líhnutí larev **mandelinky bramborové** (**Leptinotarsa decemlineata**) v okresech Litoměřice (Libotenice, 25. 5.) a Ústí nad Labem (Svádov, 26. 5.).

Škodí žírem brouků i larev, při přemnožení může docházet k holožírům. Za slunečného počasí v době mezi 9-17 hod. se prochází porostem ve směru výsadby. Při každém průchodu se kontrolují řádky a zaznamenává se počet brouků nebo ohnisek larev. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha. U porostů větších než 10 ha se prochází a prohlíží 0,2 ha. Porost je nutno projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení. Škodlivý výskyt je udáván při překročení hranice 100 brouků nebo 140 ohnisek larev na 1/ha.

Ošetření lze průběžně provádět povolenými přípravky na ochranu rostlin.

V okrese Litoměřice (Trávčice, 25. 5.) byl při náhodném průzkumu pozorován slabý výskyt **černání stonku brambor** (**Erwinia carotovora subsp. atroseptica**) u odrůdy Marabel.

CHMEL (RF 20-32 BBCH)

V okrese Louny (Blšany, 27. 5. a Kněžice, 25. 5.) byly poprvé pozorovány výskyty **kadeřavosti chmele** (nedostatek Zn v půdě).

Zjištěno střední napadení, klasové výhony a listové skvrny, **peronosporou chmele** (**Pseudoperonospora humuli**) v okrese Louny (Ročov, 26. 5. a Kněžice, 25. 5.).

Ve sledovaném období probíhal silný až masový nálet **mšice chmelové** (**Phorodon humuli**) na mnoha lokalitách oblasti. Nález výskytu larev první neokřídlené generace byl zaznamenán v okresech Louny (Blšany, Očihov, 27. 5.) a Litoměřice (Radovesice, 23. 5. a Vědomice, 25. 5.), jsou zasažena všechna patra chmelových rév včetně vegetačního vrcholu. Tento rok je atypický, neboť tento výskyt je zaznamenán o 10-14 dní dříve oproti normálu.

Způsobuje zasychání listů chmele a chmelových šištic. Zasychání a odumírání vzrostného vrcholu a výhonů. Snižování asimilační plochy a znehodnocení chmelových šištic. Oslabování rostlin. Výnosové ztráty 1-10%. Přenos viróz.

Nejvhodnější termín pro ošetření je dle aktuálního výskytu mšice chmelové zpravidla od 20. 6. do 10. 7. (konec vegetativní růstové fáze, BBCH 37-59). K zabránění vzniku rezistence aplikujte výše uvedené přípravky po sobě během vegetační sezóny tak, aby přitom docházelo ke střídání skupin insekticidů s odlišným mechanismem účinku.

V okrese Louny (Očihov, 27. 5.) bylo, v rámci slabého výskytu, pozorováno poškození vegetačních vrcholů chmelových rév sáním **klopušek** (**Miridae**), na což rostlina reaguje abnormálním větvením.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 71-72 BBCH)

První výskyty **strupovitosti jabloně** (**Venturia inaequalis**) byly pozorovány v okresech Děčín (Malšovice a Děčín-Libverda, 24. 5.) a Liberec (Svijanský Újezd, 24. 5.).

První výskyt **padlí jabloně** (**Podosphaera leucotricha**) byl pozorován v okrese Děčín (Malšovice, 24. 5.).

V okrese Litoměřice (Dobříň, 23. 5.) a jižní části okresu Liberec zjištěn střední výskyt **mšic** (**Aphididae**).

Zjištěn silný výskyt **obaleče jablečného** (**Cydia pomonella**) v okresech Děčín (Děčín-Libverda, 24. 5.), Louny (Židovice u Hnojnic), Liberec (Svijanský Újezd, 24. 5.) a Litoměřice (Dobříň, 23. 5.).

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Zjištěn střední výskyt **obaleče jabloňového (Hedya nubiferana)** v okresech Děčín (Děčín-Libverda, 24. 5.), Liberec (Svijanský Újezd, 24. 5.) a Litoměřice (Dobříň, 23. 5.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Zjištěn střední výskyt **obaleče zimolezového (Adoxophyes orana)** v okresech Liberec (Svijanský Újezd, 24. 5.) a Louny (Židovice u Hnojnic). První výskyt byl zaznamenán v okrese Děčín (Děčín-Libverda, 24. 5.).

Sledování letu dospělců obaleče zimolezového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Na housenky 1. generace je nutné provést larvicidní ošetření v době maxima líhnutí (při >5 motýlů/lapák za 1 týden). Je-li let rozvleklý a nezaručuje-li délka reziduální účinnosti 1. aplikace dostatečnou spolehlivost, provedeme ještě 1 zásah.

Zjištěn první výskyt **podkopníčka spirálového a ovocného (Leucoptera malifoliella, Lyonetia clerkella)** ve slabé intenzitě v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 24. 5.).

Peckoviny

MERUŇKA (RF 72 BBCH)

Pozorován silný výskyt **obaleče meruňkového (Enarmonia formosana)** v okrese Litoměřice (Slatina, 23. 5.).

Sledování letu dospělců obaleče meruňkového do feromonových lapáků se provádí 1x týdně od 1. června do 31. července

Chemické ošetření je doporučeno týden po hlavní letové vlně 1. generace v květnu a opět proti 2. generaci týden po hlavní letové vlně koncem července a v srpnu.

SLIVŮŇ (RF 73 BBCH)

Pozorován střední výskyt **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** v okrese Litoměřice (Dobříň, 23. 5.).

Sledování letu dospělců obaleče švestkového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

TŘEŠEŇ (RF 73 BBCH)

Z minulého období pokračuje silný výskyt **vrtule třešňové (Rhagoletis cerasi)** v okrese Litoměřice (Slatina, 23. 5.).

Ošetření proti imágům vrtule třešňové je signalizováno v době zvýšeného náletu imág na tyto fólie a ošetření proti vajíčkům a larvám se signalizuje v době maxima vykladení vajíček nebo na začátku líhnutí larev, tj. asi 14-17 dní po začátku výletu imág, udržuje-li se maximální teplota nad 17 °C. Poklesne-li teplota pod tuto hranici, oddálí se ošetření o počet dní s nižší maximální

teplotou. Použijí se larvicidní a ovicidní přípravky za předpokladu přesného dodržení ochranných lhůt. Ošetření insekticidem s hloubkovým účinkem se provede pouze při zjištění nejméně 2 vajíček a larev na 100 náhodně odebraných plodů (nepočítat prázdné vpichy do plodů bez vajíček).

Drobné ovoce

ANGEŠT (RF 76 BBCH)

V okrese Litoměřice (Libotenice, 24. 5.) byl v soukromých zahradách pozorován první výskyt padlí angreštu (*Podosphaera mors-uvae*).

ZELENINA

KOŠŤÁLOVÁ ZELENINA RF 43

V okrese Litoměřice (24. 5.) pozorovány první výskyty vajíček květilky zelné (*Delia radicum*) a mšice zelné (*Brevicoryne Brassicae*).

VEŘEJNÁ ZELENĚ

Silný lokální výskyt, místy až holožíry, bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*) v okresech Litoměřice (Terezín, Lovosice, 25. 5.), Louny (Žatec, 26. 5.) a Most (Havraň, Moravěves).

Za Oblastní odbor Louny zpracoval: Luboš Pomichálek